

Kuřáci se bojí. Na screening rakoviny plic přišlo téměř 19 tisíc klientů VZP ČR

30.7.2025 - | Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

Program časného zachytu karcinomu plic cílí na skupinu vysoce rizikových pacientů, tedy bývalé či současné silné kuřáky ve věku 55-74 let, kteří kouřili alespoň 20 cigaret denně po dobu minimálně 20 let. Tito lidé nejsou dosud léčeni ani sledováni pro plicní onemocnění.

V období od zahájení projektu v roce 2022 do konce prvního kvartálu letošního roku bylo praktickými lékaři nebo pneumology osloveno 29 762 klientů VZP ČR, z nich pak se zapojením do screeningu souhlasilo 18 979. Rizikový nález byl potvrzen u 381 z nich, nejčastěji ve věkových skupinách 70-74 let (127 případů) a 65-69 let (111 případů). Výrazně více nálezů bylo u mužů než u žen. Rizikový nález automaticky neznamená potvrzení onkologického onemocnění, to vyvrátí či potvrdí až další vyšetření.

Nejvyšší účast na programu časného zachytu karcinomu plic byla zaznamenána v Praze (5751 klientů), Ústeckém kraji (3892), Středočeském kraji (3811) a Jihomoravském kraji (2849). Naopak nejnižší zájem měli pojištěnci v Olomouckém (739), Plzeňském (927) a Karlovarském kraji (928).

Do programu může pacienta zapojit jeho registrující praktický lékař. Ten posoudí anamnézu a pacienta pošle ke specialistovi – pneumologovi. Ten provede fyzikální vyšetření, testy plicních funkcí a doporučí nízkodávkové CT (LDCT) vyšetření na akreditovaném radiologickém pracovišti. Vše probíhá bezplatně a je hrazeno z veřejného zdravotního pojištění.

Praktický lékař nejprve vyhodnotí rizikový profil pacienta. Pokud spadá do cílové skupiny, je odeslán ke specializovanému pneumologovi, který provede základní fyzikální a funkční plicní vyšetření. Klíčovým krokem je následné nízkodávkové CT (LDCT) vyšetření, které umožňuje zachytit karcinom plic v raném stádiu – často ještě předtím, než se projeví symptomy.

Kouření jako největší rizikový faktor

„Nejde o strašení, ale o realitu. Kouření zabíjí a včasná diagnóza může být rozdílem mezi životem a smrtí. Program časného zachytu rakoviny plic je tu od toho, aby zachránil co nejvíce životů, ale nesmí zůstat nevyužitý,“ uvedl **Jan Bodnár**, náměstek ředitele VZP ČR pro zdravotní péči.

Rakovina plic zůstává jedním z nejčastějších a nejzávažnějších onkologických onemocnění. V České republice na ni ročně onemocní přibližně 6600 osob, přičemž více než 85 % případů souvisí přímo s kouřením. Na světě tato diagnóza každoročně usmrtí zhruba 1,8 milionu lidí.

Podle dat Evropské komise je kouření hlavní příčinou předčasných úmrtí v EU (téměř 700 tisíc lidí). Polovina kuřáků umírá v průměru o 14 let dříve než nekuřáci. Kouří přitom stále 26 % obyvatel EU a 29 % mladých lidí ve věku 15-24 let.

Znepokojivý je také trend narůstajícího užívání alternativních forem tabáku, jako jsou elektronické cigarety nebo zahřívaný tabák. I když jsou často vnímány jako méně škodlivé, podle Světové zdravotnické organizace a aktuálních vědeckých poznatků, nadále přetrvává riziko onkologických onemocnění, pouze mění svou podobu.

Prevence jako cesta k delšímu životu

Program časného zachytu karcinomu plic je jedním z klíčových nástrojů prevence, jehož cílem je zachytit onemocnění ve fázi, kdy je léčba ještě efektivní. Zapojení do screeningu je snadné, bezplatné a hrazené ze systému veřejného zdravotního pojištění.

„Pokud bychom zachytili více případů v raném stadiu, kdy je léčba možná, mohlo by to výrazně snížit úmrtnost. Screening je silným nástrojem, ale jen pokud jej lidé skutečně využívají,“ dodává **Jan Bodnár**.

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/kuraci-se-boji-na-screening-rakoviny-plic-prislo-temer-19-tisic-klientu-vzp-cr>